

Opsteller Jaap Wijma

Kenmerk: openbaar

Onderwerp: Besluitvorming over de locatie voor een azc in Heerenveen

Voorgesteld besluit

1. De locatie Heerenveen-West aan te wijzen als locatie voor een regulier asielzoekerscentrum (azc), voor 450 opvangplaatsen en voor in ieder geval 10 jaar. En onder de voorwaarde dat de gemeenteraad van De Fryske Marren de gezamenlijke realisatie van het azc op de locatie Heerenveen-West onderschrijft. Het azc wordt de eerste bebouwing in deze beoogde toekomstige woningbouwuitbreiding van de kern Heerenveen;
2. Vast te stellen dat in Heerenveen-West een fiets- en loopbrug over de Engelenvaart noodzakelijk is om de azc-locatie en de latere woonwijk te ontsluiten richting het centrum van Heerenveen. Deze brug moet een beweegbaar deel hebben om de Engelenvaart voor scheepvaart toegankelijk te houden;
3. In het geval dat de gemeenteraad van De Fryske Marren zich voor 1 maart 2024 uitspreekt voor de gezamenlijke realisatie van de locatie Heerenveen-West, het college de opdracht te geven hiervoor een bestuursovereenkomst op te stellen met gemeente De Fryske Marren;
4. In het geval dat de gemeenteraad van De Fryske Marren zich voor 1 maart 2024 niet heeft uitgesproken voor de gezamenlijke realisatie van Heerenveen-West, het college de opdracht te geven een nieuw voorstel met het lokale scenario Heerenveen-Noordoost voor te leggen;
5. Het college de opdracht te geven het vervolgproces te organiseren, zoals omschreven bij punt vier "Vervolgproces organiseren".

Inleiding

- Op 20 april 2023 heeft uw raad ingestemd met het in principe vestigen van een azc. Hierbij heeft u afwegingscriteria vastgesteld. U bent daarbij akkoord gegaan met het vervolgproces van locatieanalyse, communicatie en participatie. Dit moest leiden tot een concreet locatievoorstel na de zomer van 2023. U heeft het college gevraagd bij de verkenning ook koppelkansen te onderzoeken, bijvoorbeeld met wonen, educatie of sport.
- Op 17 juli 2023 bent u tijdens de infosessie van uw raad geïnformeerd over de locatieanalyse (bijlage 1). Uit de tien onderzochte locaties kwamen drie locaties naar voren die in voldoende mate voldeden aan de afwegingscriteria: it Feanplantsoen, Heerenveen-Noordoost en Noordplot. Aanvullend op deze drie locaties maakten we tijdens de bijeenkomst bekend dat er een vierde locatie in beeld was: Heerenveen-West. Het college van buurgemeente De Fryske Marren vroeg ons de geschiktheid van deze locatie samen met hen-in de zomer te verkennen. Deze verkenning is bijgevoegd (bijlage 2).

Naast de resultaten uit de locatieanalyse en de verkenning hebben we meer informatie en gegevens opgehaald om mee te wegen in de keuze.

- Er zijn twee inloopbijeenkomsten georganiseerd, een op 7 juni 2023 en een op 7 september 2023.
Inwoners in de gemeente konden op woensdag 7 juni in Thialf met de gemeente, het COA, de raadsleden en andere partijen in gesprek over de dan bekende en voorgedragen locaties. Bezoekers konden meedenken over de locaties, voor- en nadelen aangeven en ook zelf mogelijke locaties aandragen op basis van de randvoorwaarden.
Tijdens de inloopbijeenkomst op 7 september 2023 die in Thialf plaatsvond, konden inwoners meedenken over de locatie Heerenveen-West. Inwoners van De Greiden, De Heide, aanwonenden van de Rottumerweg en inwoners uit de omliggende dorpen kregen hiervoor een uitnodiging. Met deze inloopbijeenkomst is de locatie Heerenveen-West op gelijke hoogte gebracht met de locaties Noordplot, Noordoost en it Fean Plantsoen.
- Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met de besturen van wijkverenigingen De Greiden en Heerenveen-Noord en het Bornego College. Verder is er advies ingewonnen van de politie en is kennisgenomen van de petities ingediend vanuit De Greiden, de wijk Heerenveen-Noord en de Stichting Leefbaarheid Rottum e.o.

Wij hebben meer tijd nodig gehad dan in eerste instantie gepland, om de resultaten van beide inloopbijeenkomsten zorgvuldig te analyseren en af te wegen. Ook bleek nader overleg met de gemeente De Fryske Marren noodzakelijk. Wij zijn van mening dat er nu goed vergelijkbare informatie is over de vier locaties. Op basis hiervan kan uw raad een weloverwogen keuze maken voor de locatie.

Beoogd effect

Door vestiging van een reguliere opvanglocatie binnen de gemeente Heerenveen, neemt de gemeente verantwoordelijkheid voor haar aandeel binnen Fryslân in het oplossen van de opvangcrisis. Hierdoor ontstaat stabiliteit voor de langere termijn in de opvang van vluchtelingen in Fryslân en derhalve ook in Heerenveen.

Argumenten

1.1 Toetsing locaties met afwegingscriteria en andere eisen

De locaties zijn getoetst op de door uw raad vastgestelde afwegingscriteria.

Naast een **duidelijk communicatietraject met de omgeving** zijn de locaties getoetst aan de volgende, door uw raad vastgestelde, afwegingscriteria:

- Duurzame inpassing in de wijk vanuit sociaal en fysiek domein.
- Toekomstperspectief voor de gebouwen en integratie.
- Participatie en doorlopende leerlijn van asielzoekers.
- Toegankelijkheid en bereikbaarheid van voorzieningen en winkels.
- Verkeerssituatie (ontsluiting, bereikbaarheid - ook voor hulpdiensten - en parkeren).
- Veiligheid en leefbaarheid voor bewoners AZC en omwonenden.
- Effect op gebiedskwaliteit.
- Duurzaamheid en toekomstperspectief gebouwen en terreininrichting.

- Tijd die nodig is voor procedures (bestemmingsplan, vergunningen etc.).
- Locatie gebonden financiële gevolgen.

Daarnaast heeft u gevraagd bij de verkenning om de koppelkansen te onderzoeken, zoals bijvoorbeeld met wonen, educatie of sport.

Naast deze afwegingscriteria en de koppelkansen, is uitgangspunt voor ons dat een azc wordt gerealiseerd met een beeld en kwaliteit dat vergelijkbaar is met een azc nieuwe stijl, zoals in Burgum. Dit is volgens het college een aansprekend voorbeeld van een kwalitatief goed ingerichte woonlocatie die, ook na het gebruik als azc, langere tijd beschikbaar blijft voor regulier gebruik in een kwalitatief goede woonomgeving. Hierbij is een tijdelijke inrichting van een locatie niet aan de orde.

1.2. Voorkeursscenario en alternatief scenario

De resultaten van de afwegingen per locatie en het onderzoek naar meerdere kleinere azc's vindt u onder 1.3. Onder 1.4 staan de afwegingen die leiden tot het volgende voorkeursscenario en het alternatieve scenario.

Voorkeursscenario: het regionale scenario Heerenveen-West, samen met gemeente De Fryske Marren

We stellen uw raad voor de locatie Heerenveen-West aan te wijzen voor de vestiging van een azc voor minstens tien jaar, vanwege de belangrijke voordelen die deze locatie heeft. Dit regionale scenario van de gemeente Heerenveen en de gemeente De Fryske Marren is het meest geschikt als azc locatie binnen de toekomstige uitbreiding van Heerenveen-West.

Alternatief scenario: het lokale scenario Heerenveen-Noordoost

Mocht er voor 1 maart 2024 geen helderheid bestaan over de haalbaarheid van de regionale samenwerking met de gemeente De Fryske Marren, dan is er wat ons betreft nog het lokale scenario, Heerenveen-Noordoost. Deze optie gaan we de komende maanden uitwerken, zodat uw raad daarover, indien nodig, aansluitend een besluit kan nemen.

Onder 1.3 lichten we bij alle locaties de bijzonderheden in positieve en negatieve zin uit, benoemen we factoren die verder van belang zijn in de afwegingen en vindt u het onderzoek naar de mogelijkheid van meerdere kleinere azc's. Onder 1.4 treft u de conclusie: Heerenveen-West en Heerenveen-Noordoost zijn het meest geschikt, waarbij Heerenveen-West meer voordelen biedt.

1.3-Bijzonderheden per locatie en onderzoek naar meerdere kleinere azc's

Alle vier de locaties, It Feanplantsoen, Noordplot, Heerenveen-Noordoost en Heerenveen-West, voldoen grotendeels aan de afwegingscriteria. Wel zijn er per locatie specifieke verschillen als het gaat om toekomstperspectief, proceduretijd, financiële aspecten en koppelkansen voor woningbouw. Ook is gekeken naar de mogelijkheden om te komen tot een azc nieuwe stijl met de kwaliteiten van Burgum.

Locatie It Feanplantsoen

Deze locatie is gelegen tussen drukke wegen, het spoor en direct naast het Bornego College. In het politieadvies worden mogelijke risico's voorzien vanuit openbare orde en veiligheid, alsmede risico op het gebied van verkeersveiligheid.

Tijdens de inloopbijeenkomst werden zorgen geuit over de sociale veiligheid en de verkeersveiligheid vanwege de ligging naast de school en de drukke wegen.

Locatie Noordplot

Wat betreft de locatie Noordplot vinden we met de politie dat de combinatie azc en stadion risico's meebrengt.

Een ander groot nadeel is dat op deze plek ca. 300 woningen in het betaalbare segment zijn geprogrammeerd. Deze woningen vervallen als er een azc op deze locatie wordt gevestigd. Dit heeft effect op het slagen van onze woningbouwambitie. Het niet kunnen bouwen van deze woningen betekent voorts een verlies op het grondbedrijf van enkele miljoenen, en heeft daarmee een nadelig effect op de gemeentelijke financieringspositie.

Daarnaast sluit het voorbeeld van een azc nieuwe stijl, zoals in Burgum in de vorm van grondgebonden woningen minder goed aan op het meer intensieve en gestapelde voorgenomen programma voor deze locatie.

Locatie Heerenveen-Noordoost

De locatie Heerenveen-Noordoost voldoet grotendeels aan de afwegingscriteria. Wel moet de plaatsing van een azc nog worden afgestemd met de Gebiedsvisie A32. Een azc op deze plek gaat ten koste van ons woningbouwopgave. Wanneer gekozen wordt voor deze locatie dan zullen wij, om onze woningbouwopgave te kunnen realiseren, versneld een beroep doen op effectuering van de bestuursovereenkomst (d.d. 2001) tussen De Fryske Marren en Heerenveen.

Bewoners van de wijk Heerenveen-Noord hebben zorgen geuit, vanwege de door hen ervaren druk op de wijk door grote instellingen die hier gevestigd zijn. Hieraan komen we tegemoet door de capaciteit van deze azc-locatie van 450 naar 300 terug te brengen.

Op deze locatie is een azc-vestiging nieuwe stijl die na het vertrek van het azc-omgebouwd kan worden naar reguliere woningen mogelijk

Locatie Heerenveen-West

De locatie Heerenveen-West voldoet grotendeels aan het afwegingskader. Inwoners van de omliggende wijken en dorpen hebben zorgen over het aantal bewonersplekken van het azc en de effecten op de omgeving. Bezoekers van de inloopbijeenkomst op 7 september 2023 hebben gepleit voor een azc met minder dan de beoogde 600 opvangplaatsen. We komen hieraan tegemoet door het maximumaantal opvangplaatsen te verlagen naar 450. Verlaging van de omvang doet eveneens recht aan het advies van de politie, waarin verband wordt gelegd met meer risico's bij een omvang van 600 opvangplaatsen.

Ten opzichte van de andere locaties geldt hier een iets langere doorlooptijd, omdat het beoogde azc moet passen in het totale concept van de eerste fase van de nieuwe wijk. In lijn met de woonvisie bestaat fase 1 in deze wijk uit 500 woningen, met als onderdeel de azc locatie die bestaat uit een complex van 45 woningen. Het ontwerpen van deze nieuwe wijk neemt meer tijd in beslag dan alleen het ontwerpen van een azc.

Er kan op deze locatie een azc gevestigd worden naar het voorbeeld van Burgum. In Heerenveen-West zijn derhalve de koppelkansen met woningbouw volop aanwezig. Voor deze locatie geldt net als voor de locatie Heerenveen-Noordoost dat na het vertrek van het azc de vestiging omgebouwd kan worden naar reguliere woningen.

Over de ontwikkeling van Heerenveen-West inclusief azc moet nog nader overleg met de provincie plaatsvinden.

Onderzoek naar meerdere kleine azc-locaties

Bij beide inloopbijeenkomsten hebben bezoekers de suggestie gedaan om ook te kijken naar meerdere kleine locaties. Wij hebben gekeken naar de mogelijkheid van twee kleinere azc's, verspreid over de gemeente Heerenveen en naar vestigingen verspreid over Heerenveen en De Fryske Marren. Dit heeft echter niet de voorkeur. Een azc heeft naast woonruimte ook ruimten voor bijvoorbeeld recreatie, dagbesteding en een buitenruimte voor de bewoners, en voor kantoren en dienstgebouwen op en rond het azc. Bij kleinere azc's is het lastiger qua ruimte om per locatie in deze voorzieningen te voorzien. Dit zou betekenen dat de azc-bewoners veel heen en weer moeten reizen tussen locaties om gebruik te maken van de verspreide voorzieningen. En voor het COA betekent het dat met hetzelfde personeel op meerdere locaties taken moeten worden vervuld. Een dergelijk gespreid azc kan niet als een gezamenlijke vestiging worden gemanaged door het COA. Ook vraagt de spreiding om een verdubbeling van beveiligingspersoneel, dat moet op alle locaties aanwezig zijn, ongeacht de grootte ervan.

1.4. Afweging leidt tot voorstel voor locatie Heerenveen-West

Na afweging van de criteria en verzamelde informatie achten wij de locaties It Feanplantsoen en Noordplot het minst geschikt. Vergelijken we de locaties Heerenveen- Noordoost en Heerenveen-West met elkaar, dan zien we dat beide grotendeels voldoen aan de afwegingscriteria en beide de mogelijk bieden voor een azc naar voorbeeld van Burgum.

De locatie Heerenveen-West biedt hiernaast nog een aantal belangrijke voordelen:

- De benodigde uitbreiding van de kern Heerenveen wordt met de locatie Heerenveen-West eerder mogelijk. Dit is een belangrijk strategisch perspectief voor Heerenveen met het oog op een krachtige economische positie en de ontwikkeling van Heerenveen in de regio.
- Voldoende woningaanbod is voor die strategische ontwikkeling ook op de langere termijn een belangrijke randvoorwaarde. Vanuit beide gemeentelijke woonvisies gaat het alleen al om een totale behoefte van gezamenlijk ca. 3000 woningen, te realiseren voor 2030. In die behoefte kan woningbouw door uitbreiding in Heerenveen-West deels voorzien. De uitbreiding van Heerenveen-West vergroot de aantrekkingskracht van Heerenveen als fijne plek om te wonen (en werken) in de regio.
- Azc-locatie past in ruimtelijke afweging Heerenveen-West
Op basis van de bestuursovereenkomst uit 2001 en de latere uitwerking daarvan, heeft Heerenveen een stedelijke functie en is er sprake van complementaire rollen van Joure en Heerenveen. Binnen het stedelijke ontwikkelingsgebied Heerenveen - Joure, is Heerenveen het stedelijk centrum. In de recente woondeal Zuidoost is Heerenveen-West opgenomen als regiospecifieke locatie. Het sluit goed aan bij de Omgevingsvisie 1.0, waarin Heerenveen is gepositioneerd als centrum voor (top)sport, werk en voorzieningen. Uiteraard dient een eventuele uitwerking van de locatie te passen bij de overige uitgangspunten als toekomstbestendige woningen, gezonde klimaatbestendige leefbare wijken en dorpen en de kwaliteit van het landschap.
In de locatiestudie naar een azc van De Fryske Marren is gekeken naar de aspecten klimaatbestendigheid, water en ecologie. Voor het gebied ten zuiden van de Feanskieding ziet de buurgemeente geen belemmeringen. Er is sprake van beperkte bodemdaling. Wat de toekomstbestendigheid bij klimaatverandering betreft past het zuidelijk deel van het gebied binnen de legger. Uiteraard dient een eventuele uitbreiding van de kern Heerenveen beargumenteerd te worden vanuit de Ladder Duurzame Verstedelijking. Dit in overleg met de

provincie. Verder is het op die plek heel goed mogelijk om met de blauwe en groene kwaliteiten van het gebied een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving te creëren, zeker in de wetenschap dat de twee belangrijkste grondeigenaren dit uitgangspunt delen.

- Een ander belangrijk punt is dat, vergeleken met andere locaties, realisatie van een azc op de locatie Heerenveen-West niet leidt tot verlies aan bouwcapaciteit op de korte/middellange termijn.
- Van belang is verder dat in dit scenario wordt samengewerkt met de gemeente De Fryske Marren op het brede terrein van opvang van vluchtelingen en daaraan gekoppelde gezamenlijke belangen, bijvoorbeeld bij huisvesting, medische zorg en onderwijs.
- Ook het college van De Fryske Marren ziet de locatie Heerenveen-West als meest geschikte locatie voor een azc.

We stellen uw raad dan ook voor de locatie Heerenveen-West aan te wijzen voor de vestiging van een azc voor de duur van tenminste tien jaar, vanwege de belangrijke voordelen die deze locatie heeft.

Dit voorstel kent de volgende bijzonderheden:

1. Heerenveen-West: maximaal 450 opvangplaatsen

Een van de uitkomsten van de inloopbijeenkomst op 7 september is dat er gepleit is voor een azc met minder dan de beoogde 600 opvangplaatsen. We willen hieraan recht doen door het maximumaantal opvangplaatsen te verlagen naar 450. Verlaging van de omvang doet eveneens recht aan het advies van de politie, waarin verband wordt gelegd met meer risico's bij een omvang van 600 opvangplaatsen.

2. Ontsluiting naar centrum via fiets- en loopbrug nodig

In de eerste fase van de ontwikkeling van de woonwijk zal de ontsluiting verlopen via de Vogelzangweg naar de Rottumerbrug. Tegelijkertijd is het bij de start van die eerste fase noodzakelijk om in het ontwerp van azc en woonwijk te kijken waar een fiets- en loopbrug voor de hand ligt. Zo kan deze belangrijke ontsluiting richting het centrum van Heerenveen op zo kort mogelijke termijn kwalitatief worden verbeterd, bij voorkeur gelijktijdig met de realisatie van een azc. Voor de langere termijn zal ook een ontsluiting van de groeiende woonwijk nodig zijn in noordelijke richting.

3. Bestuursovereenkomst tussen Heerenveen en De Fryske Marren opstellen

Een gezamenlijke regionale keuze met de gemeente De Fryske Marren voor de azc-locatie Heerenveen-West betekent verder een evenwichtige balans in de verdeling over beide gemeenten van inkomsten en uitgaven die gemoeid zijn met de opvang van vluchtelingen. Verdere elementen in die overeenkomst kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op het thema woningbouw voor gezamenlijke doelgroepen en het organiseren van een gezamenlijk participatietraject in het ontwerpproces van respectievelijk de woonwijk, het azc en het aanwijzen van een gebied met bestemming maatschappelijk wonen. Verder moeten afspraken worden gemaakt over de nodige gezamenlijke projectorganisatie.

Hiervoor zal bij de keuze voor deze locatie een bestuursovereenkomst met De Fryske Marren worden opgesteld.

4. Vervolproces organiseren

Indien uw raad een definitieve locatie heeft aangewezen, bevat het vervolproces de volgende elementen:

- a. Het COA verzoeken voor de meest geschikte locatie een bestuursovereenkomst op te stellen, rekening houdend met de specifieke randvoorwaarden voor die locatie en de wensen/randvoorwaarden van de gemeente Heerenveen voor het vestigen van een azc .
- b. Indien de keuze van uw raad en die van De Fryske Marren eensluidend valt op de locatie Heerenveen-West, hiervoor tussen beide gemeenten een bestuursovereenkomst opstellen, met daarin in ieder geval een gelijkwaardige verdeling van inkomsten en uitgaven van een azc.
- c. Een intentie of samenwerkingsovereenkomst sluiten met de grondeigenaren, met een beoogd maatschappelijk en woonprogramma.
- d. Het COA verzoeken om een ontwerp - en inrichtingsplan (inclusief een integraal veiligheidsplan) met een realistische tijdsplanning op te stellen samen met de gemeente, de omwonenden en bij de opvang van vluchtelingen betrokken organisaties en instanties en hiervoor samen met de gemeente een klankbordgroep op te richten.
- e. Gesprekken met het basis- en voortgezet onderwijs en gezondheidszorg over de mogelijke effecten van een azc en hoe daar mee om te gaan.
- f. Binnen de vaste organisatie een aanspreekpunt in te richten, zodat proactief interne en externe afstemming, coördinatie en communicatie, zowel bestuurlijk als ambtelijk, is geborgd.
- g. De raad middels voortgangsrapportages periodiek informeren over de voortgang van het ontwerp - en realisatieproces van het azc.

Risico's of kanttekeningen

1. Situatie waarin gemeenteraad De Fryske Marren niet kiest voor de locatie Heerenveen-West

Wanneer de gemeenteraad niet kiest voor een azc op locatie Heerenveen-West is het regionale voorkeursscenario niet meer van kracht.

In die situatie kiezen wij voor het lokale scenario Heerenveen–Noordoost. Een azc op die plek beperkt de gemeente Heerenveen in de woningbouwopgave. Hierdoor moeten we, zoals eerder benoemd, versneld een beroep doen op de bestuursovereenkomst met De Fryske Marren voor uitbreiding in Heerenveen-West. Deze bestuursovereenkomst uit 2001 (bijlage 5) en de daarop gebaseerde gezamenlijke structuurvisie geven de noodzakelijke ruimte voor een nieuwe woonwijk Heerenveen-West. Immers de woningbouwambities van Heerenveen vergen uitbreidingscapaciteit, die feitelijk op de middellange en vooral langere termijn alleen op deze locatie mogelijk is. De cruciale bepaling in de bestuursovereenkomst is dat de gemeente Heerenveen deze uitbreiding over de Engelenvaart pas kan doen, als de capaciteit van Skoatterwâld is uitgeput. Rekening houdend met de voorbereidingstermijn van zeven jaar voor het ontwikkelen van een woonwijk, is 2024 een logisch moment om daarmee te starten. Voor het college blijft goed onderling overleg tussen beide gemeenten altijd het uitgangspunt.

2. Mogelijke effecten op de woningmarkt

De komst van een azc heeft geen direct effect op de woningmarkt. Asielzoekenden die een verblijfstatus krijgen, de zogenaamde statushouders, dienen gehuisvest te worden. Hierdoor ontstaat extra druk op de woningmarkt. Gemeenten hebben hiervoor overigens ook nu al een taakstelling.

3. Mogelijke effecten op het onderwijs.

Van de vluchtelingen in Nederland bestaat volgens CBS-gegevens uit 2023 ongeveer 25% uit kinderen. Dat betekent dat er bij een azc van 450 plaatsen indicatief ruim 100 (leerplichtige) kinderen zijn. Indien de raden van De Fryske Marren en Heerenveen besluiten voor te kiezen voor de locatie Heerenveen-West zal over het thema onderwijs een gezamenlijk overleg worden opgestart vanuit de samenwerkende gemeenten met de schoolbesturen die actief zijn in beide gemeenten.

4. Mogelijke effecten op de gezondheidszorg.

De komst van een azc kan gevolgen hebben voor de gezondheidszorg. Los van de toenemende vraag naar gezondheidszorg als gevolg van de opvang van vluchtelingen, is een deel van deze mensen getraumatiseerd. De huisartsenzorg voor azc's wordt verzorgd door GZA (GezondheidsZorg Asielzoekers). Deze organisatie maakt deel uit van de Arts en Zorg Groep (AEZ), die in opdracht van het COA opereert. De opdracht bevat twee taken, namelijk zorginkoop en eerstelijns huisartsenzorg binnen de azc's, vanuit een huisartsenpraktijk op het terrein. Hierbij wordt samengewerkt met onder anderen de GGD. Dit betekent dat de komst van een azc niet per se leidt tot een toenemende druk op de bestaande eerstelijnszorg. Er dienen eveneens afspraken te worden gemaakt tussen de GGZ en GZA over hoe om te gaan met de vraag naar geestelijke gezondheidszorg. Zoals bekend bestaan hiervoor in het gehele land wachtlijsten.

5. Participatie bij ontwikkeling en functioneren azc

Wij vinden goede integratie van asielzoekers met de bewoners in de woonomgeving van groot belang. Wij zien de noodzaak voor zowel bewoners van het azc als die van de omgeving, dat omwonenden en andere belanghebbenden kunnen participeren in een klankbordgroep voor de ontwikkeling, totstandkoming en later het dagelijkse functioneren van het azc. Zo kunnen ideeën en behoeften van meet af aan een plek krijgen in die ontwikkeling van het azc.

In het vervolgproces zal, in lijn met de wens van de raad, daarvoor een klankbordgroep worden gevormd, met daarin betrokken bewoners, organisaties als Vluchtelingenwerk, GGD, Caleidoscoop, bibliotheek, onderwijs etc. Deze klankbordgroep kan dan samen met het COA en de gemeente het ontwerpproces van de gebouwen en het terrein gestalte geven. Belangrijk is daarbij ook om koppelkansen met woningbouw, gezamenlijke sport- en recreatiefaciliteiten en cultuur concreet te maken.

6. Leefbaarheid en veiligheid

Leefbaarheid en veiligheid zijn wat ons betreft basisuitgangspunten voor een goed functionerend azc. Beide aspecten zijn vaak benoemd door bezoekers van de inloopbijeenkomsten van 7 juni 2023 en 7 september 2023. en ook terug te vinden in de advisering van de politie over de diverse locaties.

Van belang is dat ongeacht voor welke azc locatie gekozen wordt, er tegemoet wordt gekomen aan de zorgen die bewoners hebben geuit.

Om die reden hebben we de capaciteit van het azc Heerenveen–West teruggebracht van 600 naar 450 opvangplaatsen. In het geval dat het regionale scenario geen doorgang vindt, is het aantal opvangplaatsen in Heerenveen–Noordoost teruggebracht van 450 naar 300 opvangplaatsen.

De twee andere aandachtspunten zijn het ontwerp en inrichting van een azc en het opstellen van een integraal veiligheidsplan. Bij beide onderwerpen moeten de gevoelde druk op De Greiden en de geuite zorgen over veiligheid expliciet aandacht krijgen.

6.1 Ontwerp en inrichting van een azc

Bij de locatie Heerenveen-West gaat het om een azc in een te ontwikkelen woonwijk. Wij streven bij een azc op die plek een kwalitatief goede woonvorm na, die ervoor zorgt dat het azc zo goed mogelijk aansluit op de te ontwikkelen woonwijk en optimaal past in het ontwerp van die nieuwe woonomgeving. Dit kan de integratie bevorderen. Bij het specifieke ontwerp voor de locatie is uitgangspunt dat er naast de toekomstige woonvormen nadrukkelijk gekeken wordt naar mogelijke koppelingen met onderwijs en sport - en recreatievoorzieningen. Zowel bewoners van het azc als de bewoners van de woonwijk kunnen deze voorzieningen dan gebruiken. Leefbaarheid en veiligheid zijn gediend bij een zoveel mogelijk in de wijk geïntegreerd azc.

6.2 Integraal veiligheidsplan

Na het aanwijzen van een voorkeurslocatie zullen we samen met de politie, COA, gemeente en de onder punt 5 genoemde klankbordgroep een integraal veiligheidsplan opstellen om het veiligheidsaspect praktisch in beeld te brengen. Hierbij wordt ook gekeken naar de benodigde inzet door zowel boa's als politie. Uit een onderzoek van nu.nl in september 2022, blijkt overigens dat bij een rondgang langs de 30 gemeenten met de grootste azc's er sprake is van geen of weinig overlast of criminaliteit in de woonomgeving. Wel is sprake van overlast door een kleine groep in de gemeenten Budel, Cranendonk en Delfzijl. In hetzelfde onderzoek geeft de politie aan dat het overgrote deel van de azc-bewoners niet voorkomt in incidenten en registraties van verdachten.

7. Afhankelijkheid grondeigenaren

Wat de grondeigenaren betreft is het zuidelijk deel van het zoekgebied Heerenveen-West overzichtelijk. Het overgrote deel van de grondposities in het zoekgebied is in handen van een bouwbedrijf en een woningcorporatie. De verwachting is mede op basis van een oriënterend gesprek met de grondeigenaren, dat er sprake zal zijn van overeenkomende belangen bij de ontwikkeling van deze woonwijk. Voor het noordelijk deel van het zoekgebied daarentegen gelden restricties (natuur, water) en is het grondbezit versnipperd over meer eigenaren. In dat gebied zal daarom meer proceduretijd nodig zijn voor ontwikkeling.

8. Procedurele aspecten

Als het azc in samenhang met de ontwikkeling van de uitbreiding Heerenveen-West wordt ontwikkeld duurt het nog een aantal jaren voordat met de bouw van het azc kan worden begonnen.

Daarom is het nodig vooruitlopend op de ontwikkeling van de eerste fase van de woonwijk een gebied wordt aangewezen van ca. 4 ha, zodat de opvang van asielzoekers al eerder kan plaatsvinden.

Uit de verkenning blijkt dat dit kan op de locatie Heerenveen-West, met een eerste fase van ca. 500 woningen. Nadat er 45 woningen (10 bewoners per woning) voor een azc zijn gebouwd (gereed in 2027/2028), komen er daarna nog eens ca. 450 woningen bij voor de reguliere regionale koop- en huurmarkt.

Aangezien het ter plaatse geldende bestemmingsplan ('Buitengebied Noord - 2017') de realisering van een azc ter plaatse niet mogelijk maakt, zal voorafgaande aan de bouw van het azc een planologische procedure op grond van de Omgevingswet moeten worden doorlopen.

9. Uitgangspunt het azc past in toekomstige woonomgeving

Het vooruit ontwerpen van een azc in de trant van het azc Burgum moet passen in het totale ontwerp van een woonwijk. Dit betekent dat het ontwerpproces van de eerste fase van de toekomstige woonwijk met 500 woningen, waarvan de 45 azc woningen /azc-locatie bestaande uit een complex van 45 woningen die samen een azc vormen naar voren gehaald moet worden. Het COA trekt voor de ontwerpfase van het azc ongeveer een half jaar uit. Deze planning betekent voor de gemeente dat incidenteel extra capaciteit en middelen nodig zijn. Dit wordt nader uitgewerkt als de raad een locatiebesluit heeft genomen. Inzet richting COA is om deze incidentele kosten te verhalen op het rijk.

Communicatie en participatie

Na het locatiebesluit door de raad, wordt een klankbordgroep opgericht voor de ontwikkeling, totstandkoming en later het dagelijkse functioneren van het azc. Deze klankbordgroep wordt ook actief betrokken bij het ontwerpproces van azc en woonomgeving en het maken van een op de locatie toegespitst veiligheidsplan. In deze klankbordgroep participeren omwonenden, bij de opvang van vluchtelingen betrokken organisaties, vertegenwoordigers van het COA, de gemeenten en van de politie.

Financiën

Uitgangspunt is dat de gemeente geen directe kosten heeft. Het COA is kostendrager voor het azc en betaalt de realisatie, huisvestings- en veiligheidskosten. De gemeente ontvangt via het gemeentefonds compensatie omdat ze meer inwoners heeft. Daarnaast is er een rijksvergoeding voor het onderwijs en onderwijshuisvesting mogelijk. Deze vergoeding zou kostendekkend moeten zijn.

Na het aanwijzen van een voorkeurslocatie door uw raad zullen voor deze locatie de financiële aspecten specifiek en concreet worden uitgewerkt in samenwerking met het COA. Hierbij is de inzet om eventuele noodzakelijke voorbereidingskosten die de gemeente maakt te verhalen op het rijk.

Bijlagen

1. Verkenning mogelijke azc locatie Heerenveen-West.
2. Locatieanalyse.
3. Resultaten inloopbijeenkomsten.
 - 3.1 Overzichtsdocument locaties.
 - 3.2 Opbrengsten tafelsessie locatie Heerenveen-West.
 - 3.3 Vragen en antwoorden uit inloopbijeenkomst Heerenveen-West.
4. Adviezen politie.
 - 4.1 Advies locaties Feanplantsoen, Noordplot en Heerenveen-Noordoost.
 - 4.2 Advies locatie Heerenveen-West.
- 5 Bestuursovereenkomst 2001 en brief van de provincie over de herindeling van 2011.